

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1919 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om det allmänna vägväsendets övertagande av staten.

(2:a avd.)

Uti en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 194, har herr *Olsson* i Ramsta *m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa sådan utredning och överbearbetning av de vägsakkunnigas förslag, att frågan om, huruvida samt i vad omfattning och på vad sätt staten må kunna övertaga det allmänna vägväsendet i riket, blir fullt utredd, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna och övrig utredning i ämnet kan föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet i dess ursprungliga lydelse lämnades statsbidrag till underhåll av allmän väg, bro och färja med en tiondel. Vid den revision, som väglagen år 1905 undergick, höjdes statsbidraget till tre tjugondelar. Även efter år 1905 hava emellertid vid upprepade tillfällen förslag framlagts i syfte att mildra vägbördans tryck. Dessa hava avsett *dels* i likhet med det förevarande, att staten skall övertaga det allmänna vägväsendet i dess helhet, *dels* ock beviljande av ökade statsbidrag till

Utskottet.

vägunderhållet. 1918 års lagtima riksdag har också, i enlighet med jordbruksutskottets hemställan och i överensstämmelse med det senare alternativet, medgivit en höjning av statsbidraget till tre tiondelar. Utöver nämnda bidrag kunna med vägunderhåll särskilt betungade väghållningsdistrikt av Kungl. Maj:t erhålla särskilt understöd, i den mån för sådant ändamål anslagna medel därtill lämna tillgång.

Att vägunderhållskostnaderna inom många väghållningsdistrikt likväl fortfarande äro mycket betungande, torde vara alltför väl bekant för att tarva någon närmare utredning.

I vägkommissionens av motionärerna berörda betänkande har föreslagits, att statens bidrag till de allmänna vägarnas underhåll skall utgå efter en progressiv skala, enligt vilken för vägunderhållet statsbidrag skall kunna erhållas från 20 procent upp till 50 procent av underhållskostnaden.

Motionärerna göra nu gällande, att vägkommissionens förslag, om det samma genomfördes, ingalunda skulle komma att lösa den för hela vårt land så betydelsefulla frågan om ett helt utjämnande av de i många väghållningsdistrikt olidligt hårt tryckande vägunderhållskostnaderna. För ernående av en verklig utjämnning i fördelningen av dessa kostnader vore, enligt motionärernas förmenande, fastmera ett överflyttande av väghållningsbördan från kommunerna på staten nödvändigt och ofrånkomligt. Då vägsakkunniga icke utgått från en sådan vidsträcktare och jämnare fördelning av väghållningen, syntes det motionärerna nödvändigt, att en sådan utredning verkställes, innan Kungl. Maj:t inkomme till riksdagen med proposition i ärendet.

Såsom av den lämnade redogörelsen för de tid efter annan medgivna statsbidragen till vägunderhållet framgår, har staten i alltmer ökad grad ansett sig böra ekonomiskt understödja vägunderhållningen och har därmed erkänt, att det allmänna vägväsendets ordnande alltmer blivit ett statsintresse i egentlig mening. Enligt utskottets förmenande har denna fråga numera blivit av den betydelse för det allmänna, att det bör tagas i övervägande, huruvida ej staten bör övertaga det allmänna vägväsendet antingen i dess helhet eller beträffande sådana vägar, som äro av större betydelse för det allmänna.

Till stöd för det förstnämnda alternativet kan, såsom av motionärerna anförts, åberopas, att endast på detta sätt en verklig utjämnning av vägunderhållskostnaderna torde kunna vinnas.

Tvekan synes emellertid kunna uppstå med hänsyn till frågan, om från den nuvarande anordningen med vägunderhållets huvudsakliga bestridande

av väghållningsdistrikten steget med en gång bör tagas fullt ut till hela vägväsendets överflyttande å staten. Det synes utskottet med hänsyn härtill kunna ifrågasättas, huruvida man icke borde stanna med att å staten överflytta underhållet av vissa mera allmänt trafikerade större vägar med genomgående person- och godstrafik. Härigenom skulle även erfarenhet kunna vinnas angående lämpligheten över huvud av vägväsendets överflyttande å staten.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av förevarande motion, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån staten må övertaga underhållet av de allmänna vägarna i riket, ävensom till riksdagen inkomma med det förslag, var- till utredningen kan föranleda.

Stockholm den 6 maj 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation

av herrar *Ericsson Aaby, greve Wachtmeister, Barthelson, friherre Silfverschiöld* och *friherre Hermelin*, som ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Enligt 60 § -----

proposition i ärendet.

Utan att vilja taga ställning till frågan i vilken omfattning väghållningsbesväret bör övertagas av statsverket, vill utskottet med anledning av den nu väckta motionen uttala sin förvisning, att Kungl. Maj:t vid behandlingen av vägkommissionens förslag skall ägna frågan om vägunderhållets fördelning en sådan allsidig prövning, att även förevarande spörs-

mål upptages, samt därvid, om så skulle befinnas erforderligt, föranstalta om ytterligare utredning i ämnet.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda».

Samt av hrr *Sjöblom* och *Larsson* beträffande utskottets motivering.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Ericsson Aaby, Hellström, greve Wachtmeister, Barthelson, friherre Silfverschiöld, Öberg, *Sjöblom*, Johansson i Uppmälby, Lundström och Sävström, friherre Hermelin, Pettersson, Magnusson, Larsson, Ericson i Funäsdalen.